

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVA GORICA**

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD NOVA GORICA

Kmetijska svetovalna služba - izpostava Ajdovščina

Goriška cesta 23 b, 5270 Ajdovščina, Slovenija

Tel.: (+386) 5 3671075, Fax.: (+386) 5 3671073

e-mail: rajko.crv@go.kgzs.si, www.kmetijskizavod-ng.si

Melioracije in pomen vetrozaščitnih pasov v Vipavski dolini

Rajko Črv

KGZS – KGZ Nova Gorica

Mitja Turk

Zavod za gozdove Slovenije, OE Tolmin

Melioracije v vipavski dolini

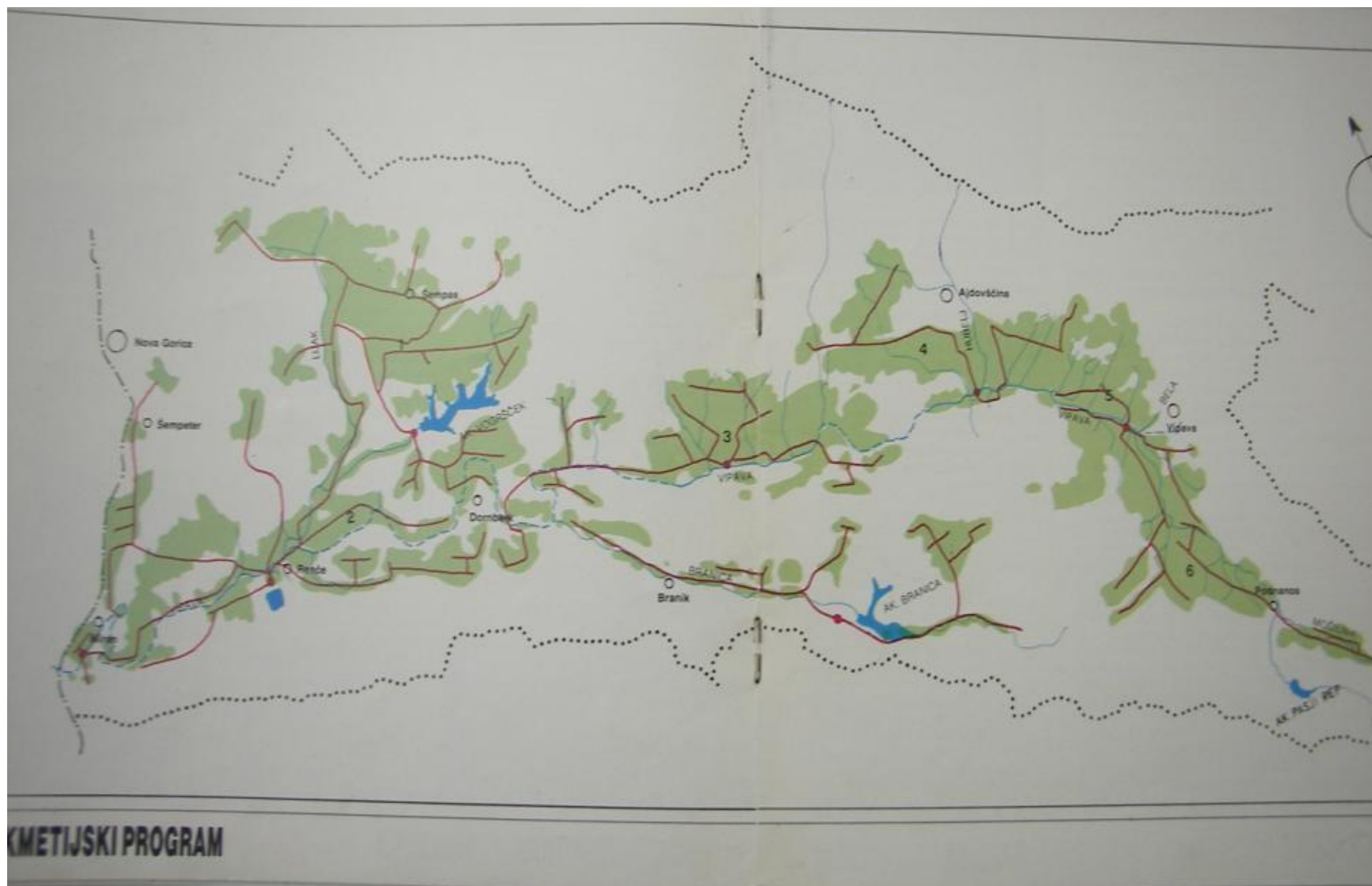
PLANIRANO

- **Leto 1980** – ZELENI PLAN - Skupščina SRS sprejme srednjeročni načrt povečane samooskrbe SRS s hrano.(Zemljarič)
- **ŠLO-30 000 ha** agromelioracij in namakanja - Štajerska, osrednja Slovenija, Primorska
- Vipavska dolina - **KK Vipava in ŠOZD Vipa** – je z dobro organizacijo prehitela ostalo Slovenijo s projekti: - planirano 9000 ha melioracij in komasacij
- 5300 ha namakanja
- **1981 – izdelava projektov osnovne odvodnje** – Vipava 42 km, pritoki 85 km (VGI Ljubljana)
- **1982 - projekti hidromelioracij** (vse VGP Maribor -Tomislav Grošeta, NIVO Celje)

Projekti so bili izdelani po Holandskem sistemu velikih poljin z globokimi jarki in drenažnimi sistemi. **Vetrozaščitni pasovi** so bili vključeni v projekte.

Projekti so bili prilagojeni specifikam manjših kmetij, zaradi enostavnejših komasacij in manjše izgube zemljišč, ...

**Iz projekta: Ureditev Vipavske doline za intenzivno kmetijsko pridelavo –
melioracijske površine in akumulacije**

Melioracije na Vipavskem

IZVEDENO

- 1981 – prva hidromelioracija - Ajdovsko polje 240 ha, komasacija 1982
- 1982 – izdelava projektov, čiščenje zarasti - delovne brigade
- 1983 – 1986 hidromelioracije 4500 ha, letno cca. 1500 ha

Sp. Vipavska 6 melioracijskih območij

Zg. Vipavska 9 melioracijskih območij

Po melioracijah so bile izvedene komasacije zemljišč - 7 % kalo za javne komunikacije (poti, jarki, vetrozaščita)

- **Izvajalci del:** Nivo Celje, Primorje, VGP Maribor, VGP Soča, CP Nova Gorica - v letih krize v gradbeništvu.
- **Izvajanje del** – v neugodnih zimskih razmerah (padavine in razmočen teren) – zahteva kmetov zaradi poletne pridelave na poljih.

Pogled na meliorirana polja v okolici Ajdovščine

KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI LETA 2011

(VIR GERKI)

Kultura	Občina Vipava	Občina Ajdovščina	Občina Nova Gorica	Škupaj
NJIVA	417	1042	569	2028
TRVNIK	865	2783	2099	5747
VINOGRAD	687	559	537	1783
ŠADOVNJAK	14	64	182	160
OLJČNIKI, EKŠT. ŠAD.	3	4	7	14
	1986	4452	3394	9732

Ohranjen vetrozaščitni pas na polju Lokavec, posajen leta 1984

Projekti Namakanja

- **1987- izgradnja zadrževalnika Vogršček** 8,2 mio. M3, 1989 otvoritev in postopna izgradnja najsodobnejšega razvodnega sistema v Sloveniji na 1500 ha. Zadrževalnik je potreben sanacije, leta 2012 skoraj brez vode.
 - **1989** -namakalni sistem Črniče Perovlek - 68 ha – črpališče iz zaježitve Vogršček
-
- **1991- osamosvojitev Slovenije – moratorij na izvajanje melioracij in namakanja v SLO** – nedokončane melioracije je zamenjal avtocestni program.
 - Nedokončane so manjše hidromelioracije - Ozeljan, Renče, Batuje, Branica
 - Vsi projekti namakanja v Zgornji Vipavski dolini – Močilnik, Vrtovinšek oz. nove akumulacije Košivec, Vrtnivec in razvodni sistemi namakanja.

Projektirane akumulacije leta 1982

Pozitivni učinki melioracij in komasacij

1. Osuševanje kmetijskih zemljišč

- pred melioracijami le 25% njiv, 70% močvirni enokosni travniki
- po izvedenih melioracijah 70% njiv, vrtnin, sadovnjakov

2. Povečanje pridelovalne površine - krčenje grmovja, kamnitih zidov, brežin, trajnih močvirij (Ajdovsko polje, Lokavec).

3. Uporaba sodobne mehanizacije – s komasacijami oblikovane cca 250 m dolge poljine

4. Učinkovitost poljedelske pridelave – pogoj za velike govedorejske kmetije

5. Povečanje vrednosti zemljišč, boljše komunikacije

6. Razvoj sadjarstva, vrtnarstva, tršničarstva ...

MELIORACIJE SO OMOGOČILE RAZVOJ VIPAVSKEGA KMETIJSTVA !!!

Cilji komasacij:

1. združevanje zemlje
2. uporaba sodobne mehanizacije
3. javna infrastruktura - 7% kalo
 - 50% za vodotoke, melioracijske jarke,
 - 35% javne poti in komunikacije
 - 15% vetrozaščitni pasovi

Melioracije v Zgornji Vipavski dolini – raba kmetijskih zemljišč

POZITIVNI UČINKI RABE VETROZAŠČITNIH PASOV

1. Pozimi:

- **ohranjanje rodovitne zemlje** pod Ajdovščino 30 cm nižje njive od travnikov (pred melioracijami)

- **1985** - zemlja napolnila vse jarke – Lokavec, Gradišče

- **2012** – EOLSKA EROZIJA

- odneslo 20000 m³ zemlje (strojna dela)

-škoda 120, 000 €

- 150 ha uničenih ozimin

-škoda 110, 000 €

- 500 ha vinogradov povp. 30 % izpad pridelka x 0,2€

-škoda 210, 000 €

- majska burja - 500 ha poškodbe enoletnih mladik

-škoda XY

- škoda 440,000 €

2. Poleti:

- **zmanjšanje evapotranspiracije**

EVAPORACIJA -hlapi iz tal, TRANSPIRACIJA -hlapi iz rastlin - pospešujejo jo stalni vetrovi

Zaradi vetrov poleti ni rose. Merilna postaja Bilje ima drugo največjo evapotranspiracijo v Sloveniji. Ajdovščina – ni meritev.

- **uničenje listne mase** zaradi močnih vetrov– koruza, vinogradi,

- **zmanjšanje pridelka vseh kultur...**

Vpliv vetrozaščitnih pasov – učinek v vinogradu, pšenici

Stanje vetrozaščitnih pasov na Vipavskem

Kompleks/ ha / leto izvedbe	Dolžina v. pasov	Ha	Posajeno ob melioracijah	Protivetrni pasovi danes
Ajdovsko polje 240 ha, 1981-82	6500	3,25	Vse posajeno	95 % izkrčeno
Lokavec 220 ha, 1983-84	8850	4,43	Vse posajeno	70 % izkrčeno
Manče-Podnanos 365ha, 83-84	8361	4,18	Vse posajeno	50 % izkrčeno
Brje-Žablje 722 ha, 1983-84	Zašč.gozd	/	Ni predvideno	/
Log-Zemona 760 ha, 1984-85	14506	7,3	Malo posajeno	90 % izkrčeno
Vipavski Križ 340 ha, 1984-85	10370	5,2	Delno pos.	90 % izkrčeno
Slap-Lože 160 ha, 1985-86	5135	2,1	Ni posajeno	/
Dolenje 65 ha, 1985-86	Ob Vipavi	/	Ni predvideno	/
Lozice 85 ha, 1985-86	2500	1,25	Delno pos.	50 % izkrčeno
Ob Avtocesti (širina cca 8 m`)	7000	5,6	V šopih	Okrasno drevje
Bruto Zg.Vipavska 2957 ha	63222	33,31		

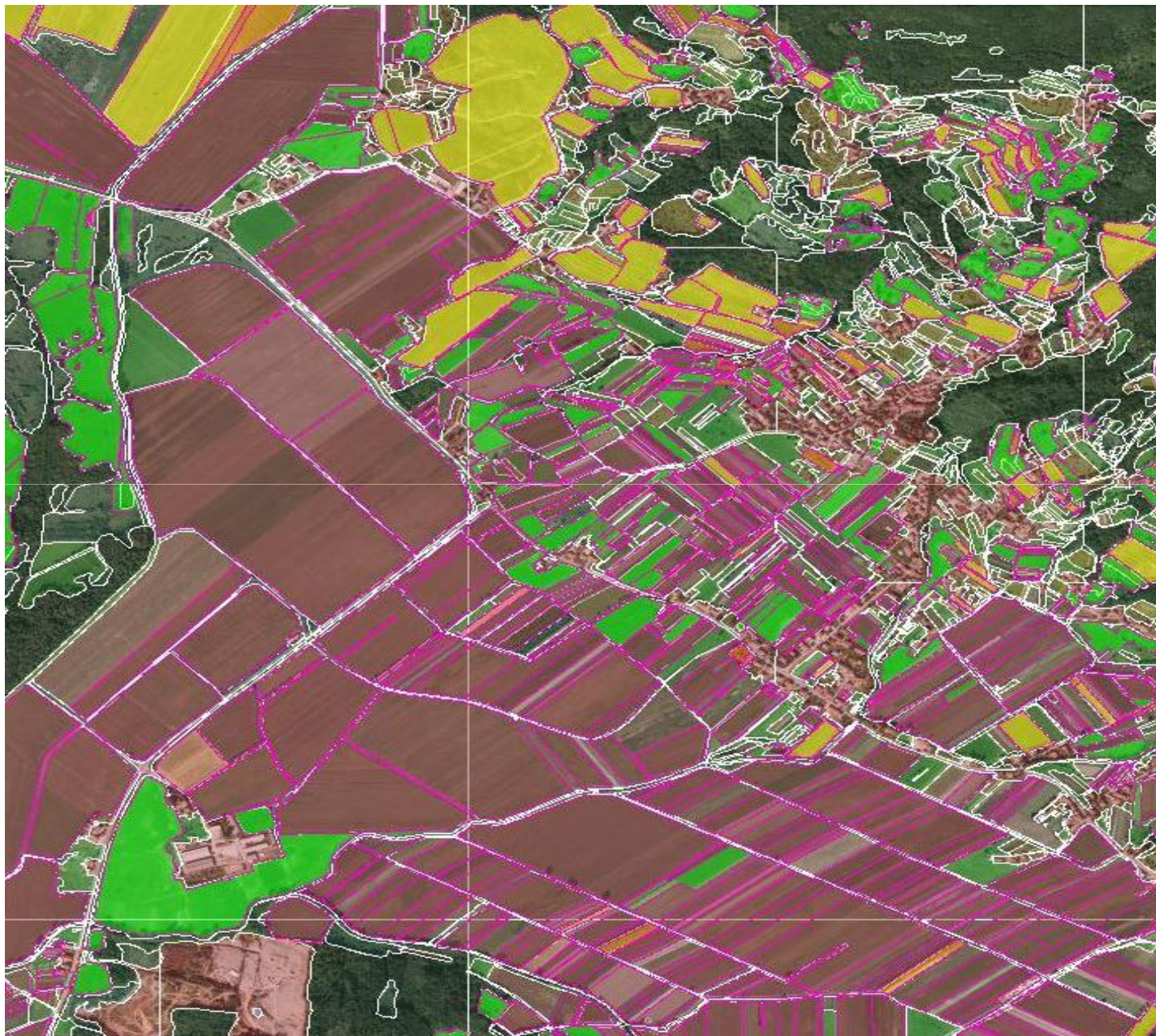
V komasacijah rezervirana zemljišča za vetrozaščito (glej gerke)

Melioracijski kompleks Lokavec (220 ha)

Melioracija Log-Šempasko polje (cca. 600 ha)

VETROZAŠČITNI PASOVI SO NUJNO POTREBNI ZA KMETOVANJE NA VIPAVSKEM

- **SKLEPI:**
- **obnova vetrozaščite na za to predvidvenih zemljiščih**
- **zavedanje lastnikov zemljišč o pomembnosti vetrozaščitnih pasov**
- **sprejetje ustreznega odloka o zavarovanju vetrozaščitnih pasov**

**LETOŠNJA ŠKODA ZARADI EOLSKE EROZIJE JE SKORAJ
ENAKOVREDNA STROŠKOM IZVEDBE
VETROZAŠČITNIH PASOV!**

Pogled na polja pod Ajdovščino po katastrofalni burji

Tudi drugod po svetu ščitijo svoja polja pred negativnimi učinki vetrov

Februar 2012 – posledice orkanske burje

Hvala za pozornost